

[Ole Espersen]

Fru Agnete Laustsen siger, at vi ikke skal skrive Sydafrikas grundlov. Nej, det skal vi bestemt ikke, men apartheidsystemet bygger i øjeblikket på en grundlov, der er præget af, at de sorte ikke har stemmeret. Derfor er spørgsmålet ikke, hvorvidt vi skal skrive grundloven. Det er spørgsmålet om, at vi skal stille ganske elementære krav til grundloven.

Udenrigsministeren udtalte i 1985, og jeg vil gerne spørge, om fru Agnete Laustsen er enig eller uenig med udenrigsministeren:

»Sydafrika adskiller sig fra de andre lande ved at være det eneste land i verden, som har et politisk system, en grundlov, som bygger på raceadskillelse, og som derved klart er i strid med verdenssamfundets regler, dvs. de regler i FN, som Danmark og de andre lande har tilsluttet sig«.

Altså man har et politisk system, en grundlov, der bygger på apartheid, og det er det, vi vil væk fra. Er fru Agnete Laustsen ikke enig med udenrigsministeren i, at så længe man har denne grundlov, så har man stadig væk apartheid?

Jeg synes, det er interessant, at man i den rapport, der så ofte henvises til, ambassadør-rapporten, som jo er hemmelig, konkluderer følgende:

»De forelagte lovforslag åbner vejen til afskaffelse af apartheid, når det drejer sig om retten til at eje jord.«

Åbner vejen, når det drejer sig om retten til at eje jord. Det er ambassadørernes konklusion. Det har intet at gøre med afskaffelse af apartheid. Det åbner en mulighed for at afskaffe.

Jeg synes, at alle de, der taler om køreplanen, godt kunne være lidt mere specifikke: Har man ikke apartheid, så længe man har en grundlov, der bygger på apartheid?

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg er stadig væk af den opfattelse, at det er mest hensigtsmæssigt, at de ordførere, der tager ordet gang på gang, får ordet, når det er deres tur.

Fru Annette Just og hr. Duetoft frafalder – tak. Derefter er det hr. Riishøj i ordførerrækken.

Riishøj (SF):

Jeg skal blot gentage – det er også det, hr. Ole Espersen var inde på – at det er vores opfattelse, at til en uigenkaldelig ophævelse af apart-

heid hører også lige politiske rettigheder. Jeg synes, det er noget beskæmmende, hvis store partier her i Folketinget ikke har den opfattelse. Hvis man har et samfund, hvor stemmeretten er forbeholdt én race, så er systemet altså ikke ændret fundamentalt, så er processen ikke uigenkaldelig. Det er i hvert fald fra vores side ugenkaldelig en del af den køreplan, vi stiller op.

Så er der diskussionen om alle mulige andre lande i verden. Vi må erkende, at vi dér er noget selektive. Når vi diskuterer Østeuropa og Sovjetunionen, er der ikke skygge af tvivl om, at forudsætningerne er til stede ganske som i Sydafrika for at gennemføre frie valg, for at gennemføre et demokrati.

Vi havde også den procedure i forbindelse med Namibia, som er meget nøje knyttet til Sydafrika, at dér var der efter gennemførelsen af frie valg en forfatningsreform. Selv i et luftfattigt land som dette med så dårlige forudsætninger for et demokratisk samfund har det faktisk fungeret ganske imponerende. Dér var det en del af det. Og når selv et land som Nepal kan gennemføre frie valg under ganske anstændige vilkår, bør de også kunne gennemføres i Sydafrika og klart være en del af betingelserne for at ophæve sanktionerne i forbindelse med Sydafrika.

Når de ikke er gennemført endnu i Sydafrika, tror jeg nok, det har noget at gøre med, at hvis der var valg, så viser opinionsundersøgelser, at ANC ville vinde 50-60 pct. af stemmerne, mens den berømte Inkathabevægelse hele tiden ligger under 10 pct., nogle gange 4, nogle gange 5 pct. Det afslører i utrolig grad, at det faktisk i dag ikke er sådan, at de berømte kræfter, som støtter apartheid og har støttet apartheid, vil klare sig ganske godt.

Hvis opinionsundersøgelserne havde vist – det er der mange der mener, også når jeg hører BBC og ser den internationale presse – at ANC lå på 20 pct., Inkatha på 25 pct. og det regerende parti i Sydafrika på 30 pct. eller noget lignende, så var der sikkert frie valg. Det er simpelt hen frygten for at tabe et valg, der gør, at man ikke vil indføre frie valg i Sydafrika, og det kan vi altså ikke rigtig acceptere.

Så er der et andet problem, og det er de berømte love, som gennemføres nu. Der står heldigvis i flertallets betænkningens bidrag, at de love selvfølgelig skal vurderes: Hvad er konse-